

HVEP SEREDEN/MIDGAARDEN LÆREPLAN 2023-2024

RAPPORTEN ER HENTET: 02-08-2023
HERNING KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
1.1	Læsevejledning	3
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	5
2	DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019	7
2.1	Børnesyn	7
2.2	Dannelse og børneperspektiv	8
2.3	Leg	9
2.4	Læring	10
2.5	Børnefællesskaber	12
2.6	Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	13
2.7	Samarbejde med forældre om børns læring	15
2.8	Børn i udsatte positioner	16
2.9	Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til overgange	17
3	DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER	19
3.1	Samspil og relationer	19
3.2	Evaluerende pædagogisk praksis	20
4	ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	22
4.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	22
4.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	23
5	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	25
5.1	Alsidig personlig udvikling	25
5.2	Social udvikling	27
5.3	Kommunikation og sprog	28
5.4	Krop, sanser og bevægelse	29
5.5	Natur, udeliv og science	30
5.6	Kultur, æstetik og fællesskab	32
6	UDVIKLINGSPLANER	33

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

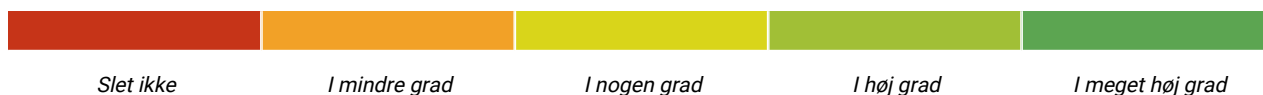
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddets pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

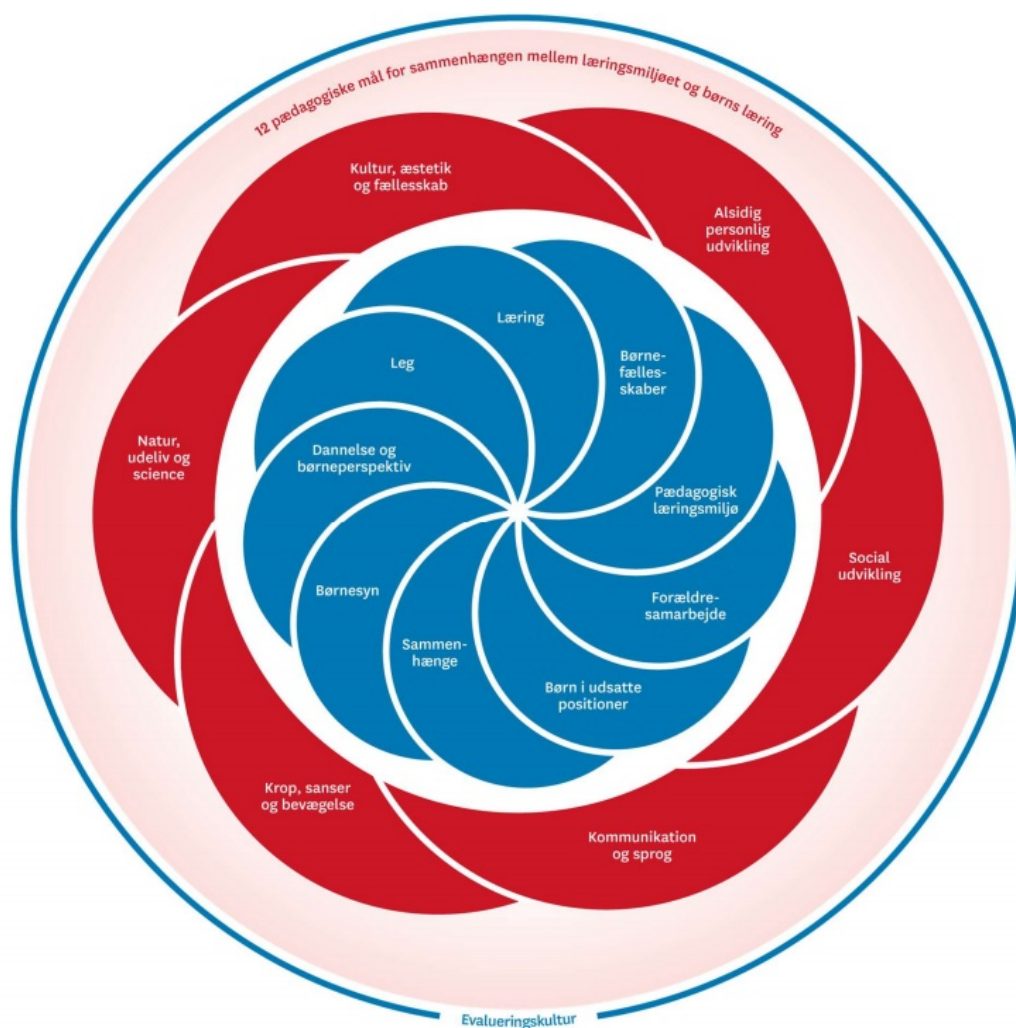
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Hvepsereden/Midgaarden er en del af kulturcenteret Sinding-Ørre Midtpunkt, der er et bygningsfællesskab med Sinding Skole, to kommunale specialklasser og Sinding Gymnastik- og Idrætsforening.

Hvepsereden/Midgaarden er en integreret daginstitution som består af 2 afdelinger i henholdsvis Skibbild og Sinding. Skibbild og Sinding er to mindre lokalsamfund som ligger 12 km udenfor Herning. De to matrikler ligger med 7 kilometers afstand.

Begge vores afdelinger er bestående af en vuggestuegruppe og en børnehavegruppe. Vores vuggestue er normeret til 24 børn fordelt på de 2 matrikler. Vores børnehave er normeret til 100 børn fordelt på de 2 matrikler.

Pr. 1. april 2023 har vi 11 vuggestuebørn og 35 børnehavebørn i afdeling Midgaarden og 8 vuggestuebørn og 29 børnehavebørn i afdeling Hvepsereden.

I vuggestuen modtager vi børn fra endt barsel til 2,9 år, hvorefter barnet overgår til børnehaven.

Overgangen fra vuggestue til børnehaven vil være en tryk overgang, da børnene kender de voksne samt de fysiske rammer. Vi har gæstedagpleje i begge afdelinger. Det vil sige, hvis en dagplejer er syg eller har ferie, og der ikke er plads ved de andre dagplejere i distriktet, kan barnet muligvis komme i gæstedagpleje i Hvepsereden/Midgaarden. Vi har et godt samarbejde med dagplejerne.

Børn er generelt mange timer af deres liv i daginstitutionen. Derfor ligger der en stor opgave for de fagprofessionelle i at have stor fokus på børnenes læring og udvikling. Denne opgave løses bedst, hvis fundamentet er trivsel og trykghed for alle. Vi arbejder med at skabe gode relationer og fællesskaber mellem børn og personale. Ligeledes er det gode forældresamarbejde en vigtig forudsætning for børnenes trivsel. Vi ønsker at skabe et tillidsfuldt forhold mellem børn, forældre og personale gennem en åben og ærlig dialog i hverdagen og gennem de planlagte samtaler og de samtaler der opstår ved behov. Dette er med til at fremme barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring. Vi ligger op til, at forældrene deltager i sociale arrangementer i Hvepsereden/Midgaarden, da det medvirker til opnåelse af yderligere muligheder for forbedringer for dagtilbuddet og desuden medvirker det til, at der opnåes en god samværsform.

Vi bestræber os på at tage vare om det enkelte barns hele person, så det gives mulighed for at udvikle en alsidig personlighed og derigennem opnå højeste grad af udvikling, trivsel, selvstændighed, selvværd og harmoni med sig selv og omgivelserne. Ligeledes forsøger vi, at alle aldersgrupper af børn i Hvepsereden/Midgaarden får en høj grad af mulighed for samspil. Vi gør meget ud af at inddrage vores fantastiske faciliteter både inden og udendørs. Vi samarbejder med personalet på Sinding Skole. På den måde skabes der mest mulig helhed i børnenes hverdag og overgangen fra Hvepsereden/Midgaarden til skolen. Vi vejleder forældrene til de mulige kommende børnehaveklassebørn, som er indskrevet i Hvepsereden/Midgaarden. Det sker i et koordineret samarbejde mellem Hvepsereden/Midgaarden og 0. klasselæreren.

Vores mål er at være med til at danne og udvikle livsduelige børn, der er i stand til at navigere i et samfund i konstant forandring. Sunde og livsduelige børn, som er bevidste om egne ressourcer og værdier i livet, og som tør vedstå sig disse fællesskaber med andre mennesker og derigennem opnå forståelse for andres holdninger og værdier.

Du kan finde yderligere informationer om Hvepsereiden/Midgaarden på vores hjemmeside.

hvepsereiden.midgaarden.aula.dk

2 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019

Evalueringsinstituttet (EVA) har i 2019 udgivet en revideret udgave af Redskab til selvevaluering, som er et redskab der blandt andet kommer omkring tematikkerne i det pædagogiske grundlag. Selvevalueringen et godt og anvendeligt analyseredskab, der skaber en ramme for en struktureret dialog om pædagogisk praksis.

Dato	PÆDAGOGISK GRUNDLAG								FOKUSOMRÅDER		
	Børnesyn	Dannelse og børneperspektiv	Leg	Læring	Børnefællesskaber	Læringsmiljø hele dagen	Samarbejde med forældre	Børn i udsatte positioner	Sammenhæng til bhk.	Samspil og relationer	Evaluering af praksis
21-03-2023	4,0	4,0	5,0	5,0	4,7	5,0	4,3	5,0	4,7	4,7	4,0

2.1 Børnesyn

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan kommer vores børnesyn til udtryk i hverdagen og i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer i vores dagtilbud?
- Hvordan lykkes vi med at skabe rammerne for et godt børneliv, hvor der er plads og ro til at være barn?
- Hvordan oplever børnene, at vi ser dem som kompetente og selvstændige i vores pædagogiske praksis?
- På hvilke måder arbejder vi med børn som aktive medskabere af egen udvikling?

BØRNESYN:

Børn skal høres, have medbestemmelse og tages alvorligt, **ligesom de har krav på respekt og omsorg**. De skal føle, at de høres til og kan gøre en forskel. Børn har ret til en tryk og oplevelsesrig hverdag, hvor der er voksne der lytter til dem, og møder dem med positive forventninger. Barndommen har værdi i sig selv, og børn er aldrig problemet, men kan være en del af en problematik.

Vi er meget opmærksomme på, at vi ser alle børn hver dag, hvilket også er en af grundene til, at vi har valgt at dele børnene i mindre grupper. Her er der mulighed for at tale med, og lytte til hvert enkelt barn til samlings, spisesituationer, aktiviteter og i leg.

Vi giver børnene medbestemmelse, og de er f.eks. med til at indrette stuen, så den passer til deres leg. De kommer med forskellige ideer og forslag, ligesom de har mulighed for at skubbe reoler med hjul rundt på stuen. På den måde danner de nye rum, der passer perfekt til lige netop deres leg.

De kommer med forslag til, hvilket legetøj de ønsker, og er med til at planlægge forskellige arrangementer ol.

Vi evaluerer sammen med børnene, og tager deres meninger med til næste planlægning. Vi evaluerer aktiviteterne, vi laver med børnene og det liv, der udspiller sig omkring aktiviteterne. F.eks. hvordan var stemningen, hvad kan de voksne gøre bedre, hvordan kan vi styrke børnenes muligheder for trivsel, læring og udvikling? Måske får vi øje på noget, vi ellers ikke ville have set.

Vi er nysgerrige overfor vores kollegers praksis, og forsøger at stille konstruktive spørgsmål til hinanden.

Vi skal dog fremover have mere fokus på børnenes evalueringer, og det regelmæssige arbejde med evalueringerne efterfølgende. Vi vil sætte det på dagsordenen til stuemøde eller pædagogisk møde, ligesom evalueringerne, med børnene, fremover skal gøres til en mere fast del på hver stue.

Vi iagttager og taler meget med børnene i det daglige, og stiller spørgsmål, så de får mulighed for at give deres mening til kende. Vi får skrevet børnenes ønsker, ideer og meninger ned, så de evt. kan indgå i næste planlægning el. Vi tager mange billeder af børnene i hverdagens aktiviteter og forskellige samspil.

Vi kan evt. begynde at filme børnenes lege og aktiviteter mere med iPad 'en og lade dem tegne forskellige oplevelser. Vi kan lade barnet tage billeder af f.eks. det bedste de ved i børnehaven. Vi kan evaluere ud fra bestemte hverdagsspørgsmål, hvor bl.a. spørgsmålet om alle børn blev set og hørt kan indgå. Vi kan bruge forskellige dialogbilleder/kort til både børn og voksne.

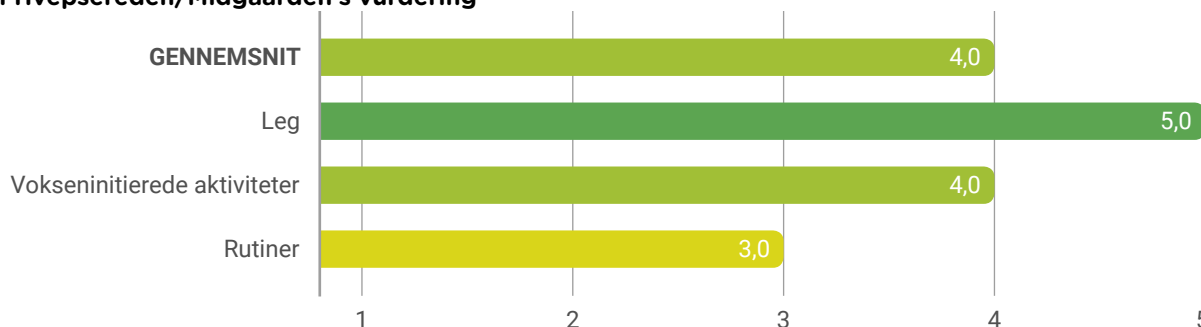
Vi kan allerede være opmærksomme på måden, hvorpå vi vil evaluere, når vi planlægger aktiviteten.

Vi har talt med børnene om ønsker til legen og legetøj. Dernæst har vi forsøgt at investere i flere af tingene, ligesom vi har indrettet stuen med f.eks. billeder af krigere, pizzaer, Elsa og Anna osv.

2.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børn som medskabere af egen udvikling i disse udvalgte situationer?*

2.1.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.2 Dannelse og børneperspektiv

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan forstår vi dannelse? Og hvordan afspejles den forståelse i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle vores pædagogiske læringsmiljø?
- I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIVER:

Dannelse er færdigheder, holdninger, værdier og viden, der lagres i barnets personlighed. Alt sammen noget, som barnet automatisk vil bruge, når det skal begå sig i livet. Et af vores fornemteste opgaver som pædagog er at være med til at forme det hele menneske. Vi skal sørge for at børnene får mulighed for at lære at passe på andre og være sammen med hinanden på en respektfuld måde. Alt dette kræver, at vi "har hjertet med" i relationen til det enkelte barn. Vi prioriterer legen meget højt og ser, at der sker en høj grad af dannelse, når barnet er i legen og afprøver sig selv i samspil med de øvrige børn. Vi oplever, at flere og flere børn har udfordringer i forhold til at kunne lege. Vi har derfor indført legemanuskripter, som kan være med til at guide børnene ind i bedre og flere legerelationer.

I dagligdagen tager vi meget udgangspunkt i "Fri for Mobberi", hvor vi sætter fokus på, og taler med børnene om, tolerance, respekt, omsorg og mod. Vi har f.eks. billeder fra "Fri for Mobberi" til at hænge på stuerne, så vi kan drage paralleller med hverdagens konflikter.

Det er vores ansvar at skabe sammenhænge og rammer, så vi kan indfange alle børns perspektiver. Vi planlægger og gennemfører aktiviteter, der tager udgangspunkt i hvert enkelt barns interesser. Vi starter måske det samme sted, men alt efter barnets interesse, kan aktiviteten udvikle sig i forskellige retninger.

Vi evaluerer sammen med børnene, og tager deres meninger med til næste planlægning. Vi evaluerer aktiviteterne, vi laver med børnene og det liv, der udspiller sig omkring aktiviteterne. F.eks. hvordan var stemningen, hvad kan de voksne gøre bedre, hvordan kan vi styrke børnenes muligheder for trivsel, læring og udvikling? Måske får vi øje på noget, vi ellers ikke ville have set.

Vi er nysgerrige overfor vores kollegers praksis, og forsøger at stille konstruktive spørgsmål til hinanden.

Vi tænker, at barnet altid gør sit bedste, ligesom vi lader os udfordre af det han/hun fortæller os.

Vi vil fremover have mere fokus på børnenes evalueringer, og det regelmæssige arbejde med evalueringerne efterfølgende. Vi vil sætte det på dagsordenen til stuemøde eller pædagogisk møde, ligesom evalueringerne, med børnene, fremover skal gøres til en mere fast del på hver stue.

Vores evalueringer foregår også ved, at vi iagttager og taler med børnene i det daglige samt stiller spørgsmål, så de får mulighed for at give deres mening til kende. Vi vil turde bevæge os ud på "det usikre land", og give barnet mere indflydelse. Vi skriver børnenes ønsker, ideer og meninger ned, så de evt. kan indgå i næste planlægning. Vi tager mange billeder af børnene i hverdagens aktiviteter og forskellige samspil.

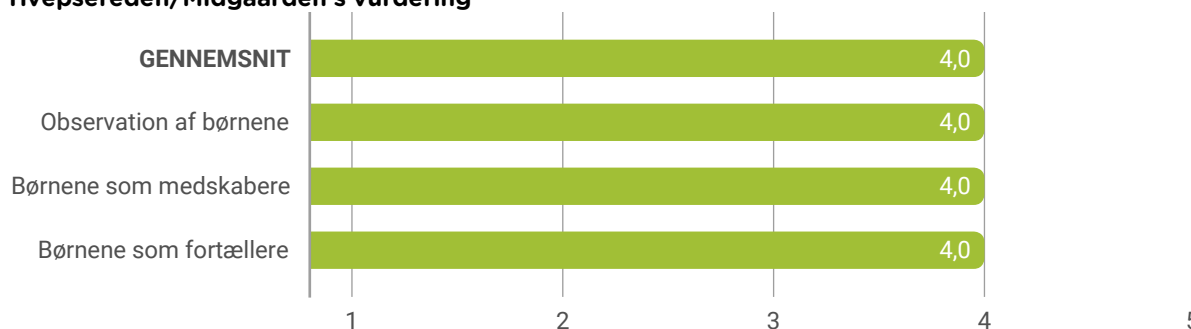
Vi kan evt. begynde at filme børnenes lege og aktiviteter mere med iPad'en og lade dem tegne forskellige oplevelser. Vi kan lade barnet optage video eller tage billeder af f.eks. det bedste de ved i børnehaven. Vi kan evaluere ud fra bestemte hverdagsspørgsmål, hvor bl.a. spørgsmålet om alle børn blev set og hørt kan indgå. Vi kan bruge forskellige dialogbilleder/kort til både børn og voksne.

Når vi planlægger aktiviteten, kan vi allerede være opmærksomme på måden, hvorpå vi vil evaluere.

2.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at inddrage børnenes perspektiver?*

2.2.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.3 Leg

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan oplever børnene i vores dagtilbud, at vi anerkender og skaber rum for legen i den hverdag og i det pædagogiske læringsmiljø, vi tilrettelægger for børnene?
- Hvordan skaber vi lige deltagelsesmuligheder for de børn, der har brug for støtte til at komme med initiativer og bruge deres demokratiske stemme?
- Hvad gør vi for, at børnene får mulighed for at afprøve forskellige roller og positioner i legen?
- Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

BØRNS LEG.

Vi forsøger at skabe "rum i rummet". Steder med mulighed for ro og fordybelse for en mindre gruppe børn, og hvor børnene igennem billeder, møbler, legetøj og andet, inspireres til, hvad der kan leges det pågældende sted.

Vi forsøger at gøre legemiljøerne inspirerende, udfordrende, eksperimenterende og kreative. Vi gør os umage med at

skabe meningsfulde, fleksible og funktionelle indretninger for både børn og voksne, hvor der er plads til leg og læring i trygge og sikre rammer.

Dette medvirker til at børnene bedre kan fordybe sig i legen, og blive i legen i længere tid.

Vi sørger for at skifte ud i "tilbuddene", så der er mange varierede legemuligheder, hvor børnene kan bruge deres fantasi.

Vi voksne er opmærksomme på at gå i børnehøjde og kombinere børne- og vokseninitieret leg. Vi støtter og vejleder det enkelte barn og dets legekompeterencer og ideer via aktiv deltagelse, hvor vi tilføjer legen "et twist". Vi er opmærksomme på børnenes roller, og kan måske få det tilbageholdende barn til at nyde en mere fremtrædende rolle i legen. Vi har indført legemanuskripter, som kan være med til at guide børnene ind i bedre og flere legerelationer.

Igennem bl.a. "Herningmodellen" og "Fri for mobberi" tager vi udgangspunkt i det enkelte barn og dets forskellige ressourcer. På den måde bliver der både plads til de børn, der er ledertyper og de børn, der er mere tilbageholdende. Vi forsøger, at få børnene til at samarbejde og hjælpe hinanden samt se hinandens styrker.

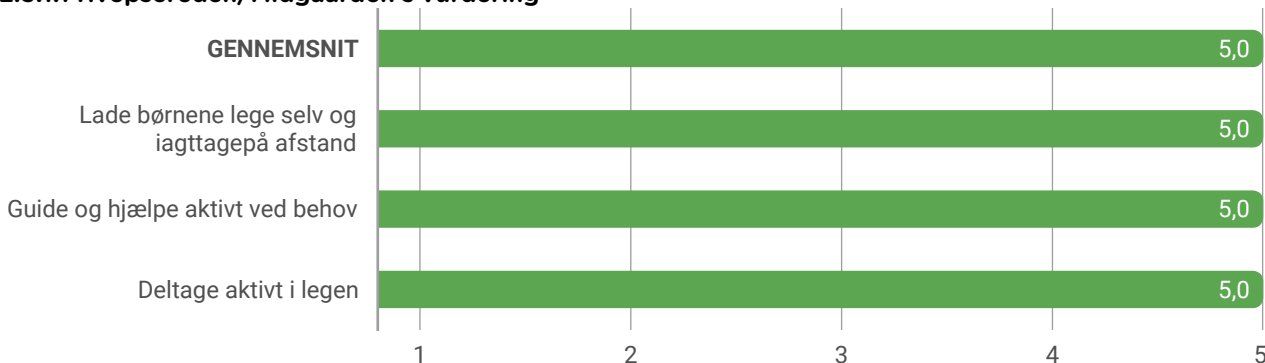
Vi observerer og undersøger legene, igennem f.eks. SMTTE-modellen. Vi lytter til børnene og filmer med iPaden for, at få yderligere kendskab til, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på.

Læringsmiljøerne skal også tænkes ind i vores uderum. Hvepsereiden har mulighed for at inddrage halvtaget således, at der kan foregå aktiviteter som trylledej, tegne på sten, arbejde med tal og mængder osv. Midgaarden har mulighed for at bruge laden og bålhuset. Her kan man lave forskellige kreative aktiviteter. Ligeledes er der malet tal og former på fliserne.

2.3.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at understøtte børnenes leg, så legen udvikler sig positivt for alle børn?*

2.3.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.4 Læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?
- På hvilke måder har vi fokus på læring gennem hele dagen (i både leg, aktiviteter og rutiner)?
- Hvad er vores rolle i forhold til at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i børneinitierede lege og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkedes med at tilrettelægge pædagogiske læringsmiljøer ud fra en bred læringsforståelse?

Vores dagsrytme lægger op til forskellige læringsprocesser. Derudover inviterer vores læringsmiljøer til forskellige læringsaktiviteter, som både kan være spontane og planlagte.

Vi gør os overvejelser og er blevet mere bevidste om de læringsmiljøer, vi har gennem hele dagen: F.eks. garderoben, hvor vi øver ord og begreber, italesætter handlinger, træner selvstændigheden, synger, træner det sociale samt øver oprydning. Toilettet, hvor vi f.eks. øver os i at stå i kø, mens vi øver rim, sange, tal og bogstaver, som er klistret på gulve og vægge. Puslebordet, hvor vi taler meget sammen om f.eks. kropsdele, følelser og forskellige "temaord", der hænger i loftet osv. Gruppeinddelinger drøftes, ligesom placering af inventar spiller en vigtig rolle. Vi har hver især gjort os overvejelser over måden, hvorpå møbler ol. er placeret, ligesom vi er opmærksomme på at flytte inventaret rundt, så det pludselig inspirerer til andre og nye lege. Afskærmning kan ligeledes være vigtig i forhold til at give plads til ro og fordybelse. Spisningen er også et vigtigt område, hvor børnene lærer at tage hensyn til hinanden og holde bordskik. Situationen er med til at danne børnene. Til samling øver vi bl.a. at "turde stå frem" samt tilsidesætte egne behov, ligesom oprydningen er et fælles ansvar og et område, hvor vi øver os på at samarbejde.

Vi er meget bevidste om, at vi ikke altid blot skal afbryde børnenes leg for en anden planlagt aktivitet. Dette giver børnene medbestemmelse, og de får en oplevelse af at blive hørt.

Det er meget vigtigt, at det ikke kun er aktiviteterne, der styrer vores hverdag, men at vi samtidig er meget opmærksomme på den store læring, der også er i den frie leg og rutinerne, som f.eks. spisning, oprydning osv.

Vi er meget opmærksomme på, at vi kommer omkring børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring, ved bl.a. at udfylde en SMTTE model når vi begynder nyt tema. Her sørger vi for at komme omkring de forskellige områder ved hvert tema.

Vi støtter børnenes undren og pirrer til deres nysgerrighed ved, at vi voksne bl.a. giver os tid. Vi anerkender og roser når børnene undrer sig, og bruger deres nysgerrighed. Vi forsøger at give meget stor opmærksomhed til børnenes nye ideer, og når de formår at blive ved tingene i længere tid.

Vi har meget fokus på at følge børnenes interesser. Vi ændrer, nogle gange, de voksenplanlagte aktiviteter til børnenes "her og nu interesse". Her er det vores opgave at få en form for dagsorden ind i børnenes interesser.

Vi italesætter, når børnene udtrykker undren og nysgerrighed, både så de selv og de øvrige børn kan høre det. Dette kan være medvirkende til, at børn, der sjældent udtrykker undren og nysgerrighed, begynder at fange interesse for dette. Vi må, som personale, gribe øjeblikket for, hvornår barnet er åbent for læring.

Vi roser og anerkender børnene for deres engagement og initiativ, og vi er meget opmærksomme på, at nå rundt til alle børn. Alle skal føle sig som en del af fællesskabet.

Som voksne skal vi nogle gange "styre legen", så de tilbageholdende børn også tør vise deres undren og udtrykke deres nysgerrighed. Hvis børnene bliver set og anerkendt, gives der grobund for at alle tør vise nysgerrighed og være deltagende.

Vi deler meget ofte børnene i mindre grupper. Det er vores opgave at sammensætte grupperne, så børnene får øjnene op for hinanden, og samtidig får øje på hinandens styrker.

Vores oplevelse er, at det giver mulighed for, at de tilbageholdende børn kan få mere plads, og dermed tør stå frem og udtrykke deres egne meninger. Børnene bliver trygge ved hinanden og samarbejder på kryds og tværs.

SMTTE modellen er medvirkende til, at vi er meget opmærksomme på, at vi kommer omkring alle læreplanstemaerne. Samtidig er evalueringsdelen vigtig. Vi er også opmærksomme på vigtigheden af børneevalueringen, hvor børnene fortæller om deres oplevelse af det, vi har lavet. Vi vil i det kommende år sætte fokus på evaluere, med børnene, mere systematisk ud fra nedskrevne spørgsmål, hvorefter vi noterer det sagte.

Igennem evalueringen, reflekterer vi over, hvad vi og børnene har "lært" samt, hvad vi kan bruge igen, justere på eller gøre anderledes næste gang. Vi reflekterer over det planlagte, men samtidig også over det, der ikke lige var planlagt, men som børnene pludselig var meget optaget af.

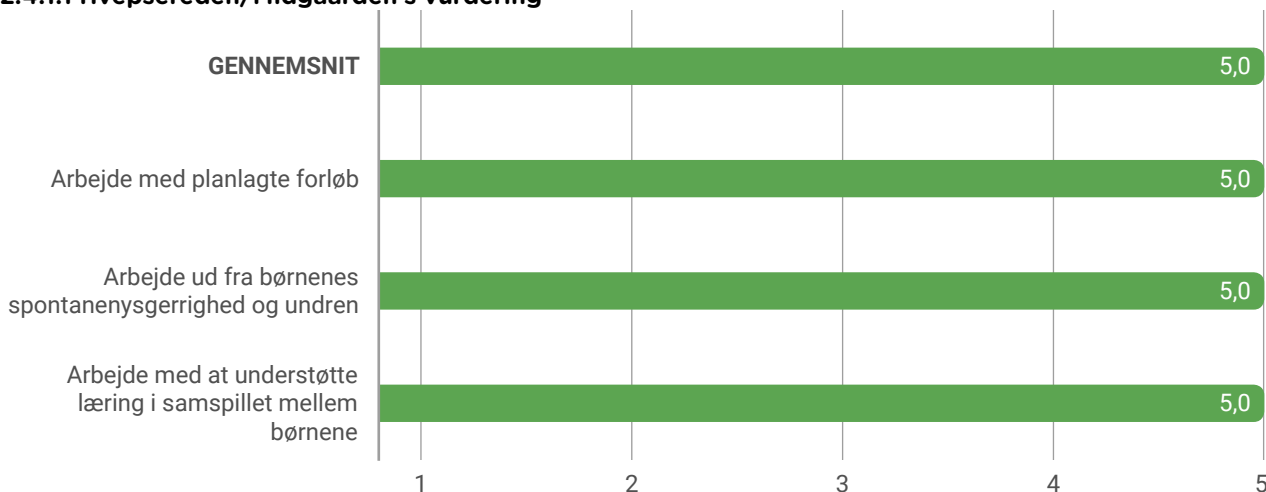
Vi lytter selvfølgelig også til børnene hele tiden, og hører deres mening om tingene løbende. Evalueringen i SMTTEN er vigtig ift. at lave nye tiltag, så den kan bruges som en løbende proces. Det er samtidig vigtigt, at vi giver os selv tid og lov til at reflektere kort efter en aktivitet, rutinesituation el.

2.4.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:
I hvilken grad har vi fokus på hver af disse udvalgte tilgange, når vi arbejder ud fra et bredt læringsbegreb?

2.4.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.5 Børnefællesskaber

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan arbejder vi pædagogisk med at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?
- Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge gode relationer?
- Hvordan understøtter vi forældrenes rolle i forhold til at bidrage til velfungerende børnefællesskaber i vores dagtilbud?
- I hvilke situationer er det lykkedes os at skabe velfungerende børnefællesskaber, hvor alle børn er med?

BØRNEFÆLLESSKABER.

Vi sætter rammerne for børnefællesskaberne og vurderer børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer igennem iagttagelse i hverdagen. Endnu engang oplever vi, at det er meget vigtigt med de små grupper. På den måde har vi meget nemmere ved at se hvert enkelt barn og dets behov, samt inddrage de børn, der ikke selv henvender sig, og deltager aktivt i lege og aktiviteter. Hvis der er børn, der ikke finder sig til rette i de andre børns leg drager vi omsorg for barnet ved at se, hvad de mestrer og finder interessant. Ud fra dette finder vi på lege og aktiviteter, som barnet mestrer, og som ofte ender med at flere af de øvrige børn deltager.

Alle børn har brug for relationer, og det er vores opgave at skabe et godt grundlag for relationerne. Vi vil fremover i en periode få et mere struktureret overblik over det enkelte barns relationer, ved at bruge et afkrydsningsskema. Her bliver det synliggjort, hvem det enkelte barn har relationer til. Vi vil fremover aftale på personalemøde, hvilke børn, der sættes ekstra fokus på til næste gang, så vi på denne måde kommer omkring alle børn.

Igennem "Fri for Mobberi" lærer børnene om tolerance, omsorg og respekt for sine medmennesker, hvilket skaber grobund for gode relationer. Vi bringer det ofte ind i hverdagen, og fanger situationer, vi netop har talt om i "Fri for Mobberi".

Vi styrker børnefællesskabet i gennem blandt andet fællesleg og legegrupper, så børnene også får øjnene op for andre, end de børn de normalt ville vælge at være sammen med.

Alle børn har brug for relationer, og det er vores opgave, at skabe et godt grundlag for relationerne. Vi giver mulighed for at børnene kan etablere venskaber på tværs af alder og køn

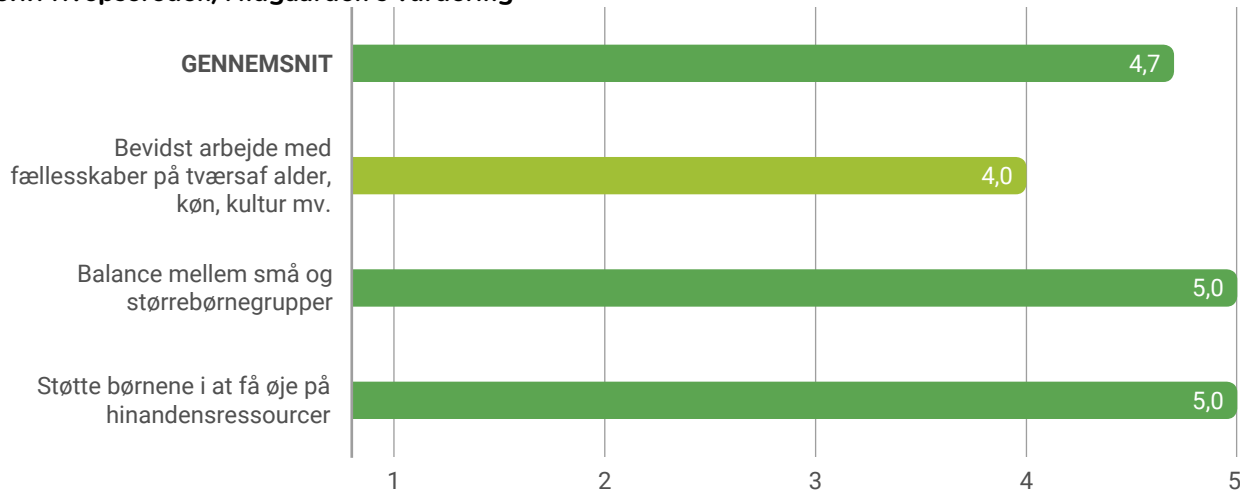

I de forskellige rutinesituationer ser vi flere børn, der nyder det kendte. De ved, hvad de skal, de hjælper hinanden, og deres samhørighed og selvværd vokser.

2.5.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte tilgange til at understøtte børnefællesskaber?*

2.5.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.6 Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at tilrettelægge vores pædagogiske læringsmiljø på?
- Oplever vi, at vi har brug for mere eller en anden viden og kompetence for at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø gennem hele dagen?

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN.

Vi har skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner hele dagen. Vi forsøger, nogle gange, at skabe en rød tråd i hvert hus, da vi kører et fælles emne/tema. Temaet udvikler sig dog i forskellige retninger afhængig af mål, interesser, behov og alder.

Det fungerer meget fint, at hele huset arbejder med det samme emne samtidig. Hermed har hver medarbejder viden om emnet, når vi hjælper på de forskellige stuer, ligesom vi kan tale med alle børn om emnet. Vi oplever, det skaber samhørighed, at vi alle ved lidt om, og udstiller el. indenfor, det samme emne.

Der er muligheder for forskellig læring, fra de møder ind om morgenen. Vi er bl.a. meget opmærksomme på vores rutinesituationer, og har gjort os nøje overvejelser over, hvad de lærer i de enkelte situationer. Bl.a. når der siges godmorgen, når der vaskes hænder, tages tøj af og på osv. Dette er skrevet ned og gjort synligt for både forældre og personale.

Der er muligheder for læring i de forskellige "ventepositioner". F.eks. er der bogstaver på gulvet, "kø brikker", som består af tal og mængder, rimepar er sat på væggen osv. Ordforrådet udvides igennem forskellige svære ord, der hænger synligt fremme. Vi er opmærksomme på at skifte ud i de forskellige "tilbud".

Læringsmiljøet omfatter også leg og spontane samt planlagte aktiviteter. Vi har indrettet stuerne på den måde, at børnene inspireres til, hvad de kan lege med de forskellige steder.

Vi bruger SMTTE modellen til de planlagte aktiviteter, og vi får leget en masse læring ind ved f.eks. at arrangere et OL for førskolegruppen. Her kan der være konkurrencer indenfor både tal, bogstaver og former. Derudover øves farverne ved at male flaget og motorikken kommer i spil, når faklen skal konstrueres, ligesom vi kommer omkring det kulturelle ved at synge nationalsangen. Det sociale kommer også meget på banen, og børnene får virkelig en følelse af samhørighed, når der f.eks. er indmarch.

Vi sørger for, at voksne og børn er delt ud på forskellige stuer, og vi har meget fokus på at være nærværende, omsorgsfulde og anerkendende i hverdagen.

Vi har fokus på ikke at afbryde lege og aktiviteter unødigt. Her gør vi os tanker, i forhold til, om vi kan lave vores ideer om og få samme læring ind i det, der har børnenes interesse lige nu og her.

Vi er opmærksomme på, at nogle børn kan have svært ved forskellige skift. Her er det meget vigtigt, at vi har ekstra fokus på disse børn, og får dem hjulpet godt på vej.

Vi observerer børnegruppen, og tager, først og fremmest, udgangspunkt i om børnene finder det trygt og spændende, og gerne vil benytte sig af de "forskellige tilbud". Vi er meget opmærksomme på, at børnene finder læringen spændende og, at det er den legende tilgang, der er i fokus.

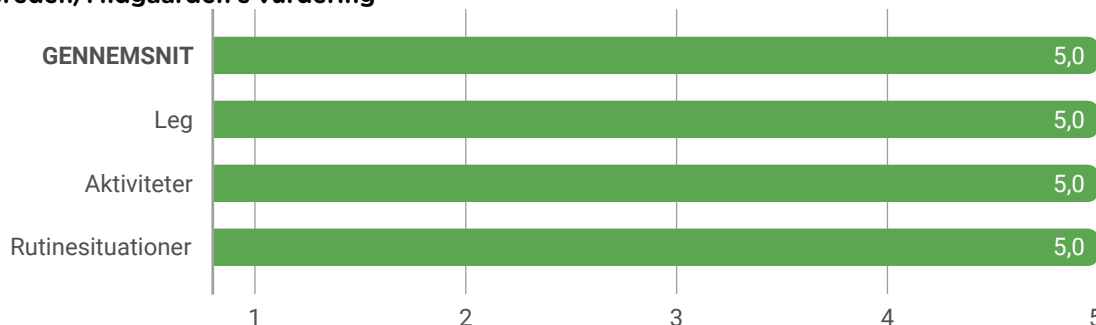
Vi taler meget med børnene, og iagttager løbende børnegruppen, ligesom vi lytter til feedback fra børn og forældre. Vi bruger vurderingsmaterialet fra Hjernen og Hjertet. Vi evaluerer på pædagogiske møder og dage, og har fokus på om børnene udvikler sig indenfor de forskellige områder.

Vi læser nye artikler, drøfter, debatterer og evaluerer de pædagogiske læringsmiljøer. Igennem kollegial sparring taler vi om, hvad der fungerer, og hvad der måske skal være anderledes næste gang. Vi bruger tværfaglig sparring og har personale, der er ansvarlig indenfor forskellige områder.

2.6.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad lykkes vi med, at forældrene er aktive medspillere om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse inden for disse udvalgte dimensioner?*

2.6.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.7 Samarbejde med forældre om børns læring

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske praksis, så vi har et stærkt pædagogisk læringsmiljø i både leg, aktiviteter og rutiner?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?
- Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING.

Det er vigtigt, at forældresamarbejdet bygger på en tillidsskabende og tillidsfuld relation, der er præget af åbenhed og dialog.

Forældrene skal inddrages aktivt og, som nævnt ovenfor er, dialogen et meget vigtigt område i forhold til forældresamarbejdet. Herigennem er det muligt at strukturere samarbejdet omkring barnets læring.

Det er meget vigtigt, at vi har en tydelig og løbende forventningsafstemning. Vi skal formulere klart, hvad vi forventer af forældre og personale. Vi skal være konkrete og præcise med hensyn til de opgaver, der stilles til de enkelte personer. Vi har et godt forhold til forældrene, og forsøger at møde dem, hvor de er. Vi forsøger at lytte til forældrenes historier, og er meget opmærksomme på, at familier er forskellige. Det er meget vigtigt at imødekomme de forældre, som ofte har brug for dialogen, men det er samtidig meget vigtigt, at vi selv opsøger de forældre, der ikke søger dialogen. Udover den daglige dialog, kommunikerer vi med forældrene på Nem børn, hvor der ligges billeder ud, samtidig med at vi skriver om, hvad der sker i hverdagen.

Vi tilbyder en samtale, når barnet skal begynde i vuggestue/børnehave, ligesom barnet kommer på besøg med forældrene. Efter ca. fire måneder tilbydes forældrene en opstartssamtale, hvor der tages udgangspunkt i dialogprofilen. Dette sker igen ca. et halvt år før evt. skolestart. Derudover er forældrene gjort opmærksomme på, at de altid kan bede om en samtale, hvis de har brug for dette.

Vi laver sprogvurderinger, hvor der laves handleplaner til institutionen og forældrene, som vi i samarbejde kan arbejde ud fra.

Vi arrangerer forskellige aktiviteter, hvor forældrene deltager, ligesom mange forældre deltager i frivilligt arbejde som renoivering af legeplads osv.

I forhold til skolestart er pædagogen fra børnenes stue med til infoaften, for forældre, i skolen. Her fortæller hun, hvilke områder de har arbejdet med, og hvad målet har været. Ligeledes gøres forældrene opmærksomme på, at førskolegruppens pædagog overleverer til 0. klasses læreren, så barnet får så nem og tryk en skolestart som muligt. Vi kommunikerer ud til forældrene om, hvordan de f.eks. kan støtte op om det, vi er i gang med.

Vi bruger tid på den daglige dialog med forældrene, men hvis det er noget, der tager længere tid, opfordrer vi til en samtale på et senere tidspunkt. Vi har ansvar for at skabe rammerne og sørge for, at f.eks. en vigtig besked til forældrene ikke gives, så andre børn og forældre kan høre det. Vi forsøger at undgå afbryde en aktivitet med børnene, men indimellem kan det dog ikke undgås. Vi er et fælles hus, og alt personale kender alle børnene, men der er en kontaktvoksen knyttet til hvert barn....

Når der er mulighed for det, skal vi rammesætte de forskellige roller, så nogle voksne kan blive i aktiviteterne med børnene, andre tager sig af afleveringen og forældresnakken.

Vi er lyttende overfor forældre, og forsøger at sætte os i deres sted. Vi tager evt. problematikker med videre til lederen, hvor vi sammen forsøger at finde den bedst mulige løsning.

Vi oplever, at mange forældre gerne vil sparre med personalet, og vi forsøger at rådgive og vejlede på bedst mulig vis. Nogle gange kan det ske ved aflevering/afhentning. Andre gange skal der undersøges og observeres yderligere, ligesom der kan være behov for at få andre fagpersoner indover.

Vi får tilkendegivelser fra forældrene til diverse samtaler og i hverdagen, ligesom vi får feedback i dialogprofilen.

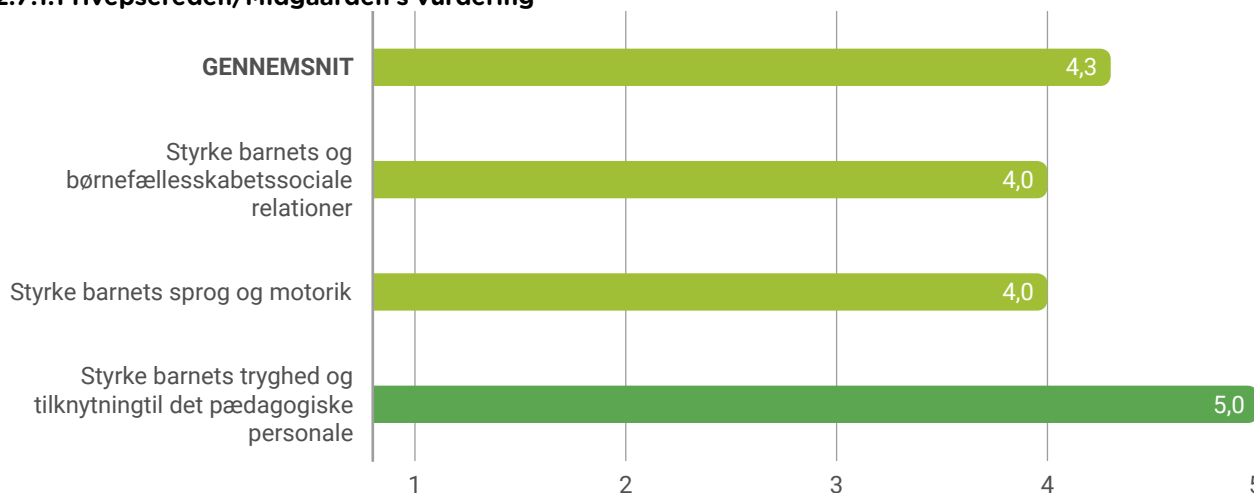
Vi taler om de områder, vi kan se/høre forældrene synes fungerer godt, ligesom vi gør brug af hinandens erfaringer i personalegruppen. Vi taler også om de områder, vi evt. kan gøre bedre, og kommer med specifikke forslag og ideer til, hvordan vi evt. kan gøre tingene anderledes.

2.7.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad skaber vi et pædagogisk læringsmiljø for alle børn, hvor børnene får de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes inden for disse udvalgte situationer?*

2.7.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.8 Børn i udsatte positioner

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljøer, så de understøtter læring, trivsel, udvikling og dannelse hos børn i udsatte positioner?
- Har vi i tilstrækkeligt omfang faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i vores pædagogiske læringsmiljø?
- Hvordan sikrer vi, at vi har blik for alle de børn, der er i periferien af børnefællesskabet - og dem, hvis udsathed er mindre synlig?
- Hvordan fungerer vores eventuelle samarbejde med andre instanser som PPR, sundhedspleje, tale-hørepædagog mv.?

BØRN I UDSATTE POSITIONER.

Vi arbejder ud fra Herning modellen med en anerkendende, ressourcefokuseret og inkluderende tilgang, hvor vi har stor respekt for det enkelte barn. Vi vurderer, ud fra hvert enkelt barn, hvor det giver mest mening at sætte det største fokus, så vi sikrer størst mulig udvikling. Vi gør os umage med at skabe gode og trygge rammer i hverdagen, hvor vi ser og hører barnet som den han eller hun er.

Vi forsøger at skabe ligeværdige fællesskaber, hvor hvert enkelt barn kan finde gode tilhørsforhold, og dermed føle sig som en del af et fællesskab. Vi sætter bl.a. fokus på at give det mestriansoplevelser i lege eller aktiviteter, så det på denne måde får nemmere ved, at indgå i forskellige relationer.

Vi er meget opmærksomme på, hvor stor betydning vores planlægning og organisering af aktiviteterne/dagligdagen har for, at børn i udsatte positioner kan deltage i brønefællesskaberne.

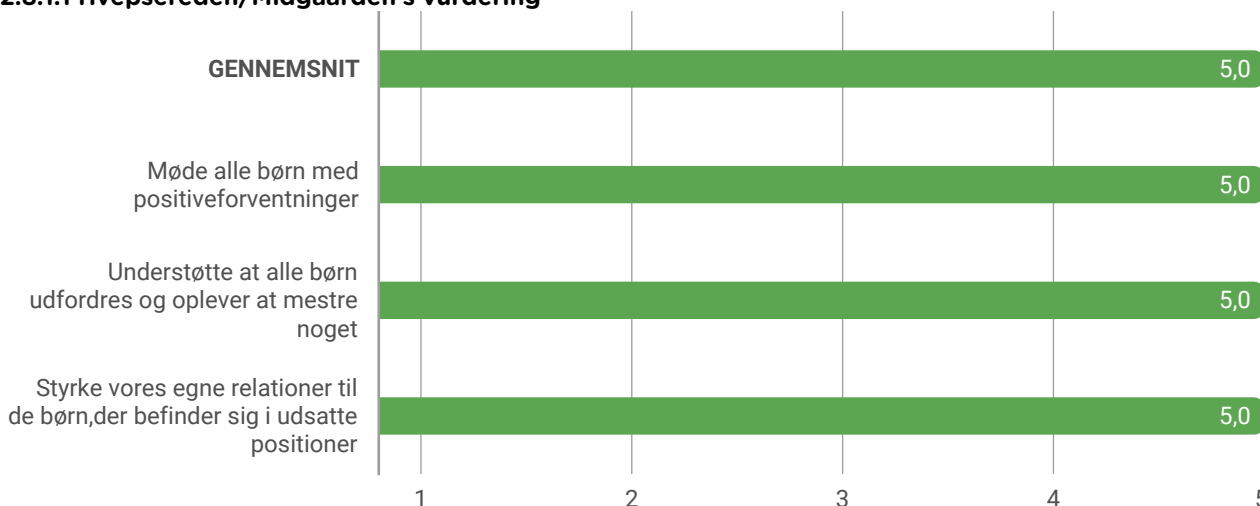
Vi gør en ekstra indsats ved at give de udsatte børn ekstra støtte og opmærksomhed, ligesom vi forsøger at fokusere på de udsatte børns intellektuelle, sociale og følelsesmæssige ressourcer og kompetencer.

2.8.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad bruger vi disse udvalgte pædagogiske tilgange til at sikre, at alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i børnefællesskaberne?*

2.8.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

2.9 Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til overgange

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvilke gode eller dårlige erfaringer har vi med pædagogiske tiltag og initiativer rettet mod kommende skolebørn?
- Hvad mener vi, er de vigtigste faktorer for, at børn oplever tryghed og sammenhæng i overgange?
- Hvordan oplever vi samarbejdet med skole, fritidshjem/SFO eller andre dagtilbud i forbindelse med overgange?
- Hvordan kan vi følge op på, hvordan børnene har oplevet overgangen fra dagtilbud til skole eller SFO/fritidshjem?

PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ SAMMENHÆNGE TIL OVERGANGE.

Når et barn skal begynde i Hvepsereiden/Midgaarden tilbyder vi forældrene et møde med personalet, ligesom der tilbydes forskellige indkøringsdage, alt afhængig af, hvad det enkelte barn har brug for.

I afdeling Midgaarden er der fast besøg af dagplejen en gang om ugen, hvilket betyder at børnene fra dagplejen har stiftet bekendtskab med de voksne, og huset i det hele taget, før de begynder i børnehaven. Der foregår en sparring med dagplejeren ved besøget, så vi allerede kender lidt til børnene før de begynder hos os.

I begge afdelinger er der en meget let overgang for barnet, fra vuggestue til børnehave. Der er løbende indkøring afhængig af, hvilket barn det handler om, samt hvilke behov det enkelte barn har.

I afdeling Hvepsereiden er der et samarbejde med Sinding Skole for de kommende 0. klassebørn og 0. klasse. Vi besøger 0. klasse en gang om ugen fra uge 7 og til skolestart. Vi samarbejder på tværs, leger og arbejder med "fri for mobberi". Vi har fokus på, at barnet oplever mange genkendelige ting i overgangene. F.eks. de samme bogstaver der bruges i førskolen og 0. klasse, bamsevennen, der følger med, samlingen og sangglad, der ligner hinanden i vuggestuen og børnehaven, det samme sted, de sover middagslur osv.

De kommende 0. klassebørn deltager ligeledes i skolens morgensang en gang om ugen, de sidste måneder før skolestart. De deltager i biblioteksbesøg, emneuge med skolen, ligesom børnene er med skolebørnene på løbetur en gang om ugen. I denne forbindelse har hvert barn en løbeven fra 4. klasse.

De kommende 0. klassebørn kommer på skift på besøg i SFO'en et par gange om ugen, de sidste måneder op til skolestart. Pædagogen i førskolegruppen overleverer vigtige informationer om børnene til 0. klasse læreren før skolestart.

Der er også et fælles personalemøde mellem det pædagogiske personale og lærerne, som er medvirkende til, at vi får et dybere indblik i hinandens faglighed og daglige praksis.

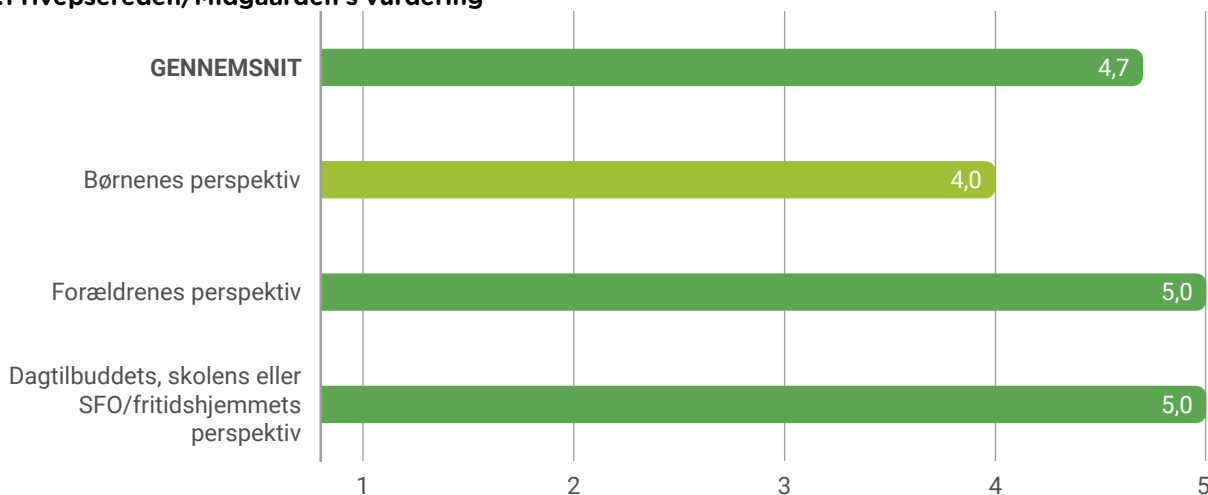
I Midgaarden er der et overleveringsmøde til friskolen i Skibbild. Da det er en friskole, er alt andet, der har med opstart at gøre forældrenes opgave.

Vi har 3 måneders samtaler, hvor der med udgangspunkt i dialogprofilen, tales med forældrene om, hvordan opstarten er gået for børn og forældre. Derudover er der en samtale inden skolestart, der også tager udgangspunkt i dialogprofilen. Her tales der med forældrene om evt. skolestart eller skoleudsættelse samt om, hvilke områder, der skal arbejdes videre med i tiden op til skolestart.

2.9.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad inddrager vi disse udvalgte perspektiver for at sikre sammenhæng i de forskellige overgange?*

2.9.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

3 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER

3.1 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer i løbet af dagen?
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

SAMSPIL OG RELATIONER.

Når vi oplever nærhed mellem et barn/flere børn og en voksen, bliver barnet/børnene trygge samtidig med, at det vokser og lærer - Uden nærvær opnår vi ikke noget andet. Vi har noget på spil med barnet, og nærvær kan kræve bevidst tilrettelæggelse. Vi vil noget sammen med barnet. Vi skal forsøge at være 100 procent til stede, være lydhøre og give børnene masser af opmærksomhed. Derfor er det vigtigt at fordele og strukturere rollerne mellem de voksne i dagligdagen.

Det kan f.eks. være okay, at en voksen sidder alene med ét barn. I sådanne situationer handler det om, at de voksne positionerer sig samt fordele opgaverne og snakker sammen. Det er også okay at sige til de andre børn, at de må vente, da vi hjælper et andet barn. Vi gør børnene opmærksomme på, at vi har set dem og gerne vil hjælpe dem senere. Vores oplevelse er, at det er meget vigtigt med små grupper. Her er der meget større mulighed for at skabe øjeblikke, hvor barnet føler sig set, hørt og forstået. Vi kigger barnet i øjnene, og giver det nærvær.

Vi forsøger at være meget opmærksomme på vores måde at kommunikere med børnene på. Vi går ned i højde med børnene, og forsøger at skabe øjenkontakt. Vi gør alt for, at der ikke er nogle, der går fra en konflikt el. som taber. Vi øver os i de "åbne spørgsmål", så børnene selv får lært, og samtidig får muligheden for selv, at få sat ord på.

Vi sætter også meget fokus på kommunikationen i f.eks. afleverings- og afhentningssituationen, både ift. forældre og børn. Vi er opmærksomme på, at barnet ikke oplever at lande i "et hul", når det afleveres og hentes, (vi får sagt godmorgen til barnet med navn, kigger på det, tager det op eller sætter os i højde med barnet.)

Vi lærer børnene at samarbejde og hjælpe hinanden samtidig med, at vi roser dem og benævner det, vi gerne vil se mere af. (Herningmodellen)

Vi viser, at vi vil børnene, sætter ord på børnenes gode sider og oplevelser således, at de andre børn hører det. Vi viser børnene, at de er værdifulde, både hver for sig og sammen. F.eks. snakker vi meget om, hvem der er i børnehaven den pågældende dag.

Det er vores kerneopgave at få alle børn til at føle sig som en del af fællesskabet.

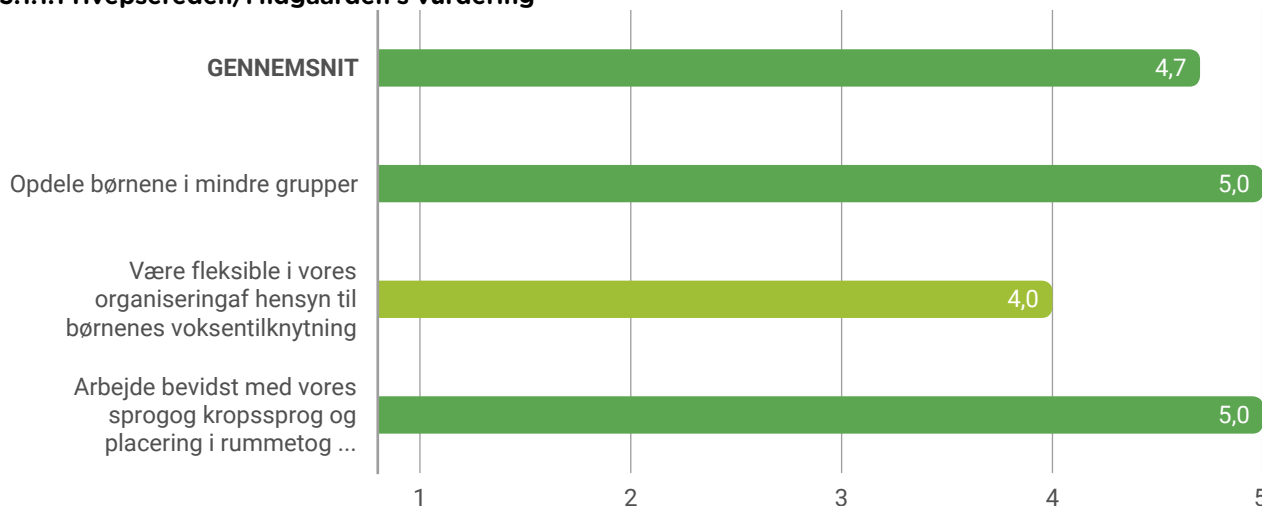
Vores opgave er at sætte børnene sammen i grupper, så de får øjnene op for hinanden og nogle andre børn, end de normalt søger.

3.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad har vi fokus på disse udvalgte tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?*

3.1.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

3.2 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for på aktiviteterne eller på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

EVALUERENDE PÆDAGOGISK PRAKSIS.

Det er meget vigtigt, at vi evaluerer læringsmiljøet løbende, så vi sikrer, at der er en sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Formålet med en løbende evaluering er, at personalet reflekterer over tilgangen til det pædagogiske arbejde. Vi skal hele tiden have for øje om de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Vi undersøger og evaluerer gennem dialogprofilen, hvor det bliver muligt at strukturere samarbejdet omkring det enkelte barn.

Vi undersøger bl.a. børnenes læring og udvikling gennem sprogvurderinger og sprogtrappen.

Vi reflekterer før, under og efter hver aktivitet, ligesom vi skaber ny viden gennem vores evalueringer.

I hverdagen fokuserer vi ofte på en bestemt indsats, hvorefter vi sætter nogle mål for den. Derefter følger vi op på om det, vi har arbejdet med, har gjort en forskel. Vi reflekterer meget og bruger kollegial sparring. Fremover vil vi blive bedre til at notere, så det efterfølgende er nemmere at følge op på tingene.

Vi vil fremover sætte mere fokus på en form for systematisk refleksion over sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi vil ligeledes have mere fokus på børnenes perspektiver i evalueringerne. Vi vil både evaluere konkrete aktiviteter og forskellige tilgange, hvor der på forhånd udarbejdes

forskellige refleksionsspørgsmål. Vi vil forsøge at gøre evalueringen mere enkel og brugbar i hverdagen, ved f.eks. at hænge en evalueringsskema tydeligt fremme, så alle evaluerer ud fra de samme spørgsmål, eller ved at gøre brug af diverse dialogkort.

Vores oplevelse er, at vi er klædt godt på til at evaluere, men vores opgave bliver, at få det sat mere i system, så det er nemt at gå til.

Vi har ofte kun mulighed for at holde stuemøde alene, hvilket betyder, at personalet ikke får drøftet tingene på stuemøde. Vi vil fremover have et punkt på dagsordenen til personalemøder, der hedder "løbende evaluering". Her kan vi på skift fortælle om en indsats el., vi har evalueret. Vi vil fortsat gøre brug af handleplaner i Hjernen og Hjertet.

Vi skal have for øje, at det pædagogiske læringsmiljø både er personalets kompetencer, børnegruppernes størrelse, rutiner, de fysiske rammer, normeringen og den æstetiske udformning. Derudover kommer f.eks. det empatiske samspil og hverdagens rytme også indover. Derfor er det vigtigt, at det deles op, og vi evaluerer på enkelte områder, i stedet for at tænke hele læringsmiljøet på en gang.

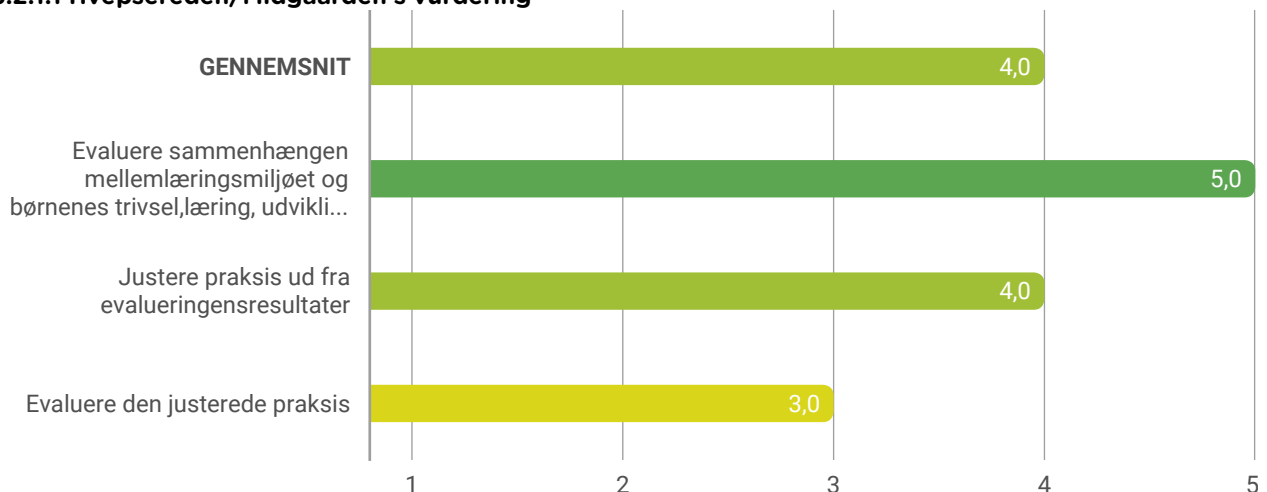
Vi kan "efterevaluere", hvor der følges op på om, vi bruger vores viden fra evalueringerne bl.a.

Vi har for nyligt evalueret garderobesituationen, de fysiske rammer og placering af børn ved bordene, samlinger og "kommersituationen" om morgenen, hvilket har ført til positive ændringer på flere områder.

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad er vi opmærksomme på disse udvalgte dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?*

3.2.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

4 ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

4.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

HVORDAN INDDRAGER VI LOKALSAMFUNDET.

I afdeling Hvepsereiden inddrages lokalsamfundet på forskellig vis. Vi samarbejder bl.a. med idrætsforeningen når børnene skal til gymnastik. Her hentes de af gymnastiktrænerne i Hvepsereiden.

De kommende 0. klassebørn besøger skolen, 0. klasse, SFO'en og biblioteket flere måneder før skolestart.

Vi har et tæt samarbejde med skolen, så vi er medvirkende til at give de kommende 0. klassebørn en så blid og tryk overgang som muligt. Ligeledes samarbejder vi i emneuger, hvor hver vores faglighed kommer i spil. Derudover har skolen og Hvepsereiden/Midgaarden et fælles personalemøde, hvor nye bl.a. visioner bliver drøftet for alle afdelinger. Ligeledes bruger vi flere af de samme lokaler, som multiværksted, mødelokaler, hallen, køkkenet osv.

Begge afdelinger er til julegudstjeneste i henholdsvis Sinding/Ørre og Nøvling kirke. I Hvepsereiden er børnene ofte på bustur til "Betlehem", mens Midgaardsbørnene laver krybbespil i kirken.

Begge afdelinger gør meget brug af lokalområdet, hvor vi bl.a. tager på ture i skoven, i grusgraven, på byggelegepladsen og går masser af ture på de forskellige stier.

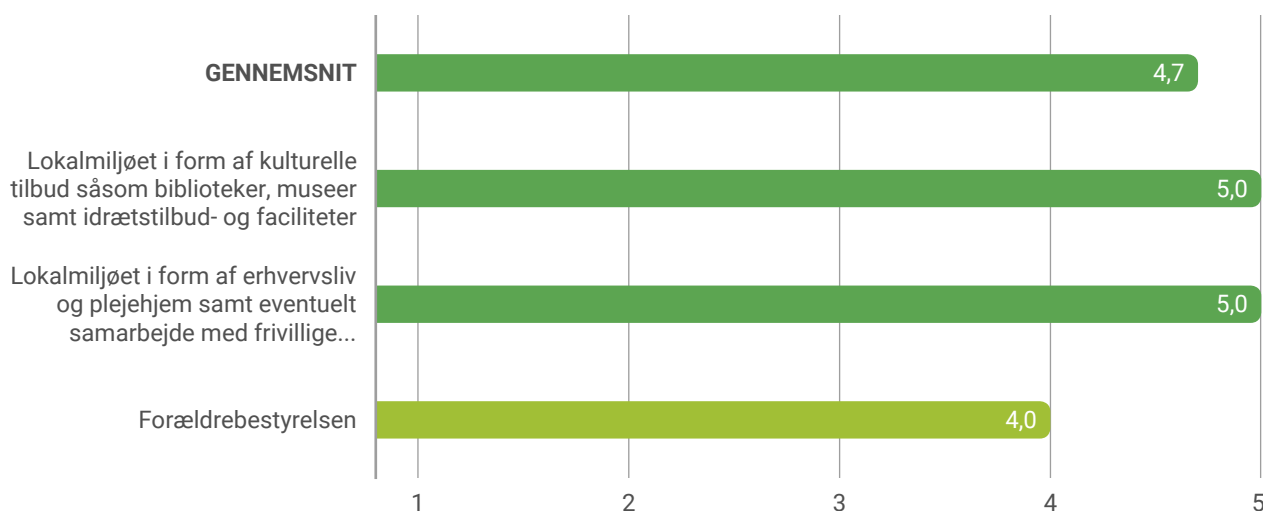
Fremover har vi tanker om en form for pensionistbank, hvor pensionisterne kan tilbyde deres hjælp. I Midgaarden er der et ønske om, at pensionistklubben og efterskolen kan inddrages mere.

Vi har et tæt samarbejde med fællesbestyrelsen, hvor der er forældrerepræsentanter fra både skole og daginstitution. Bestyrelsen er løbende blevet orienteret omkring processen for udarbejdelsen af de nye styrkede læreplaner.

4.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål: *I hvilken grad formår vi at inddrage følgende i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børnene?*

4.1.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

4.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30).

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

Vi er meget opmærksomme på, at børnene i Hvepsereiden/Midgaarden skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, der fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Vi udvikler praksis ved bl.a. at observere, reflektere, bruge SMTTE, optage video, se tingene fra børnenes perspektiv og inddrage forældrene.

I forhold til det fysiske børnemiljø har vi trygge og sikre rammer, der giver børnene plads til, og mulighed for at fordybe sig, og til at udforske sig selv gennem leg og bevægelse.

Vi har minimeret støjen i grupperummene i afdeling Hvepsereiden, og har fortsat fokus på området i begge afdelinger.

I forhold til det psykiske børnemiljø, deler vi bl.a. børnene ud i mindre grupper. Vores oplevelse er, at der er større mulighed for mere voksenkontakt til hvert enkelt barn på denne måde. Børnene danner tættere venskaber og er en del af et fællesskab, der er trygt og godt. Vi hører børnene, og vores oplevelse er, at de har nemmere ved at komme til orde i de små grupper, og dermed få givet deres mening til kende. De får en følelse af at have medbestemmelse. Vi har samtidig fokus på, at de forskellige alderstrin kan lære af hinanden.

Vi tænker ligeledes, at noget af det psykiske børnemiljø kan ændres igennem det fysiske børnemiljø, hvilket vil ske løbende.

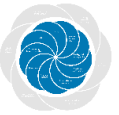
Vi har ligeledes meget fokus på det æstetiske børnemiljø, hvilket også er et meget vigtigt område. Vi oplever, at miljøet stimulerer børnene og giver dem positive sanseoplevelser. Atmosfæren i både Midgaarden og Hvepsereiden, forsøger vi at gøre meget hyggelig og "hjemlig" med "levende lys", lyskæder, loftlamper, der hænger over bordene, små malerier, gamle lænestole, små tæpper osv.

Børnemiljøet ændrer sig dog hele tiden.

Vi vil gerne have mere fokus på udsmykning af væggene på gangene, og i Hvepsereiden kan gangarealet evt. bruges til flere stillesiddende aktiviteter.

Derudover vil vi, fremover, have større fokus på børneinterviews. Vi vil være opsøgende og nysgerrig på, hvordan verden opleves fra børnehøjde. Herigennem anerkender og respekterer vi, at børnene har deres egne meninger, og at de har ret til at blive hørt i forhold til tanker, ideer og ønsker om deres hverdag.

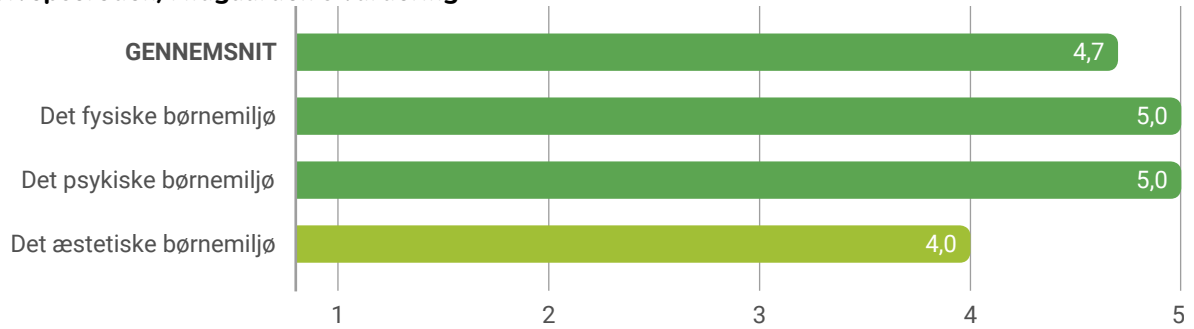
Vi gør forældrene opmærksomme på, hvor vigtigt det er, at de bakker op om børnehaven og de ansatte. Ligeledes gøres de opmærksomme på vigtigheden i, at de står sammen om, at alle børn skal være en del af fællesskabet.

4.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:
I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af børneperspektivet)?

4.2.1.1 Hvepsereiden/Midgaarden's vurdering

5 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

5.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Hvepsereiden/Midgaarden er vi meget opmærksomme på, hvordan vores praksis tilrettelægges så barnet kan føle sig trygt. Tryghed er meget vigtigt for, at barnet kan udvikle sig inden for det alsidige personlige område.

Vi ser det enkelte barn og er meget opmærksomme på vores ordvalg i dialogen med barnet. Vi er opmærksomme på at tillid til, og respekt for, det enkelte barn er vigtige ting for, at barnet kan føle sig trygt i samværet med os. Vi fortæller barnet, hvorfor lige præcis han eller hun er et dejligt barn, samtidigt med, at vi er meget opmærksomme på, at få sat ord på, at vi kan lide barnet. Vi gør meget ud af, at kontakten til forældrene er åben og positiv for på den måde at sikre, at forældrene er trygge ved at komme og videregive oplysninger, som er afgørende for barnets trivsel. Vi har lavet en udviklingsplan på, hvordan vi vil modtage børnene om morgenen. Vi tænker meget over, at barnet ikke "tabes i et hul", når forældre og personale taler sammen under aflevering og afhentning, ligesom vi er opmærksomme på "åbning i tid", hvor barnet er parat til at gå fra mor/far og over til pædagogen/medhjælperen.

Vi er, og vil fortsat være, meget opmærksomme på, hvor børnene kan være med til at bestemme, og dermed give dem en oplevelse af, at deres mening også vægter højt. Vi vil samtidig gøre børnene opmærksomme på, hvad og hvor de egentlig allerede er med til at bestemme i hverdagen. Vi har lavet en udviklingsplan over medbestemmelse, som er medvirkende til, at der arbejdes ekstra med dette og, at der følges op på området.

Læringsmiljøerne i Hvepsereiden/Midgaarden planlægges så barnets alsidige personlige udvikling tilgodeses gennem hele dagen.

Der er generelt i løbet af dagen mulighed for leg og samspil i forskellige små læringsmiljøer f.eks. dukkekrog, bilmiljø, udemiljø, forskellige værkstedsmiljøer, sanserum, små rum hvor der er plads til at finde ro og plads til fordybelse. Vi justerer løbende på miljøerne, så der pludseligt "spirer" nye ideer og lege frem. I perioder gemmes noget af legetøjet væk og nyt sættes frem, hvilket er med til at pirre børnenes nysgerrighed, fordybelse og koncentration.

I Hvepsereiden/Midgaardens pædagogiske praksis tages der udgangspunkt i Herningmodellen og "Fri for Mobberi", hvilket er med til at børnene tør udfolde sig, engagere sig og give udtryk for egne meninger. Vi støtter børnene i at finde løsninger, håndtere konflikter og modgang. Vi har fokus på børnenes vedholdenhed i forskellige udfordringer, og finder det vigtigt, at en konflikt bliver løst, før børnene forlader legen. I sådanne situationer er vi meget opmærksomme på et anerkendende sprogbrug og den voksnes rolle i at guide og støtte barnet, da det er med til at udvikle barnets selvværd. Vi sætter fokus på det, der lykkes.

For at børnene skal føle sig betydningsfulde og som en del af fællesskabet taler vi bl.a. om, hvilke børn, der ikke er i børnehaven den pågældende dag, ligesom vi giver udtryk for, hvor dejligt det er, når børnene er tilbage igen. Gennem samarbejdslege italesætter vi, at hvis tingene skal lykkes kan vi ikke undvære nogen. Børnene bliver på den måde opmærksomme på, at de er savnede, når de ikke er i børnehaven.

Vi gennemfører også planlagte temaer, hvor vi sammen med børnene fordyber os i et emne. Vi kan f.eks. arbejde med "forår og påske", "kroppen" eller en teater- eller cirkusforestilling. Her er de voksne meget opmærksomme på, at guide, støtte og opmuntre barnet til at yde en indsats og turde overskride egne grænser for på den måde at udvikle barnets selvværd og gåpåmod i et trykt børnefællesskab. Vi er meget bevidste om, at sætte små overskuelige mål for børnene så de får succes, ros og anerkendelse. På den måde lærer børnene at glæde sig når tingene lykkes og samtidig øve sig i at håndtere små nederlag og frustrationer når tingene ikke altid lykkes. I disse situationer støttes barnet i at finde nye handlemuligheder.

Vi er i Hvepsereiden/Midgaarden meget bevidste om den store læring, der er i overgangene og rutinesituationerne. De forskellige rutinesituationer i løbet af dagen er med til at danne børnene og udvikle deres selvværd og selvtillid. Det kan være når bordet skal dækkes eller i garderoben hvor de ældre børn hjælper de yngre. Vi ser det som en vigtig del af børnenes dannelse, at de lærer at være imødekommende, høflige, vise respekt osv.

5.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Hvepsereiden/Midgaarden er der plads til at alle er en del af fællesskabet uafhængig af baggrund og forudsætninger. Børnene oplever i deres hverdag læringsmiljøer, hvor der er mulighed for leg og for at skabe relationer på tværs af alder, køn, og forudsætninger. De møder voksne, der guider dem og støtter dem i deres sociale udvikling.

Vores pædagogiske tilgang bygger på Herningmodellen, hvilket bl.a. betyder at børnene møder voksne som anerkender og respekterer dem, og som tilrettelægger læringsmiljøer hvor der er plads til at alle bliver set, hørt og forstået. Ved behov skrider vi voksne ind i legen og guider børnene, så de udvider deres legerepertoire. Her bringer vi mange sociale elementer i spil, som empati, at deles, at lytte, at respektere, at byde ind, at forhandle, gå på kompromis og løse konflikter. Vi veksler mellem at gå bagved, ved siden af og foran i legen, med henblik på at understøtte barnets deltagelsesmuligheder i legefællesskaberne. Vi er meget opmærksomme på, at nogle børn har nemt ved at falde ind i legen. Andre kan have sværere ved at knække koden til at blive en del af legen, være igangsatte og få legene til at fungere i længere tid. Disse børn har brug for de voksnes hjælp til at få legeerfaringer. Vi er ligeledes opmærksomme på at flere børn har brug for, og har det godt med, legegrupper i perioder. Vi vil udfylde relationsskemaer, så vi er sikre på at have en god kontakt med alle børn hver dag. Ligeledes kan det hjælpe personalet til at blive mere opmærksomme på, hvor meget kontakt hvert enkelt barn har med de øvrige børn i løbet af dagen.

Vi er på den måde også med til at gøre barnet synligt som legekammerat over for de andre børn. Vi skaber forskellige fællesskaber på forskellige tidspunkter således, at et barn ikke låses fast i en bestemt rolle. Vi gør de øvrige børn opmærksomme på barnets gode sider.

I legen skal barnet lære at bidrage til fællesskabet og samtidig lære at lytte til sig selv, og sige til og fra på en hensigtsmæssig måde.

Vi lærer børnene at de skal høres, men samtidig have respekt for andre. Børnene skal opleve, at deres grænser bliver anerkendt og, at det er okay at sige fra, hvilket vi løbende giver dem redskaber til, at få gjort på en hensigtsmæssig måde. Dette gøres naturligvis på forskellige måder afhængig af børnenes alder.

Vi gør legemiljøet spændende ved at sørge for, at der er inspirerende ting at lege med samt at der er ryddeligt og overskueligt de forskellige steder hvor legene foregår. Vi er i gang med at indføre lge-manuskripter, som styrker børnenes legekompetencer. Herigennem kan vi booste børnenes fantasi med forskellige oplevelser og erfaringer, og igennem handling kan vi vise dem, hvordan forskellige lege kan leges.

Børnene oplever i det daglige, at nogle børn har brug for ekstra tiltag for at kunne fungere optimalt i hverdagen, hvilket f.eks. kan være struktur i form af piktogrammer. Disse tiltag bliver en del af alle børns hverdag og børnene bliver på den måde bevidste om og respekterer at nogen har brug for noget andet, end de selv har. Dette er med til at danne dem som mennesker.

Vi har ligeledes fokus på det sociale område igennem planlagte aktiviteter i hverdagen. Dette kan foregå gennem forskellige former for samarbejdslege, hvor børnene er afhængige af hinanden og, hvor de hjælpes ad og bakker op om aktiviteten. Det kan være fra at deles om legesagerne i vuggestuen eller at lave bålmad, konkurrencer i hold, vande

hinandens karse, opleve glæden ved at gøre noget for andre, lave et fælles kreativt projekt og meget mere. I gennem legen og de planlagte aktiviteter lærer vi børnene at argumentere, forhandle og gå på kompromis, hvilket er meget vigtige områder indenfor det sociale. Dermed lærer vi også barnet at bidrage og deltage og at alting ikke nødvendigvis er "som jeg gerne vil have det". I sådanne situationer udfordres børnene og "skubbes lidt" og får en oplevelse af at det kan man godt klare.

I rutinesituationerne lærer vi børnene om gensidig respekt ved at hjælpes ad med f.eks. at sætte tallerken og kop i opvaskemaskinen, hælde vand op for sidemanden ved bordet og rydde op efter sig selv. Vi lærer barnet at vente på tur og ikke afbryde andre. Vi lærer barnet at lade andre komme til og vente på tur, når de f.eks. står i kø på badeværelset. Ligeledes lærer vi barnet at hjælpe sin ven med at finde en handske eller en hue, når vi skal ud.

5.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Hvepsereiden/Midgaarden skabes der læringsmiljøer, som er med til at udvikle børnenes sprog og sprogforståelse, gennem socialt samspil, leg, rim og remser, dialogisk læsning, fortællinger og samtaler i hverdagen.

Vi er opmærksomme på at legen er vigtig som en øvebane for barnets nonverbale og verbale kommunikation, ordforråd og sætninger. Vi har fokus på det, børnene er optagede af og er indlevende og nysgerrige. Vi udstråler, via kropssprog og det talte sprog, at vi har lyst til at kommunikere. De voksne i Hvepsereiden/Midgaarden er gode rollemodeller, som sætter ord på det, der foregår. Vi guider børnene så de også lærer at sætte ord på i f.eks. konfliktsituationer og i deres samspil i det hele taget. Ligeledes er vi også gode rollemodeller ift den pragmatiske del af sproget. Det at tale pænt til hinanden og vise sprogets spilleregler, signalerer at vi gerne vil samtalen og tager os tid til den. Der er børn der i korte og længere perioder kan have udfordringer ift. deres sproglige udvikling. Her giver institutionens læringsmiljøer mulighed for, at disse børn i deres relationer støttes af nærværende voksne, så de på lige fod med de andre børn er en del af fællesskabet.

Aktiviteterne er naturligvis tilpasset aldersgruppen. I vuggestuen bliver der sat ord på det vi gør, der synges, leges med rim og remser, farver og læses dialogisk læsning.

I børnehaven stiftes der bekendtskab med nye ord, overbegreber, sammensatte ord, bogstaver og deres lyde. Vi spiller f.eks. banko om former, farver og størrelser. Vi læser eventyr og taler om læseretning, mellemrum, ord og linjer osv. Vi arbejder med alle sprogets områder.

Vi planlægger mange aktiviteter i hverdagen, som stimulerer børnenes sproglige kompetencer. Det kan være at danse, synge, tegne, male, gå ture, være i naturen, spille rollespil, fortælle og få fortalt historie. Aktiviteterne planlægges efter barnets alder.

Vi er blevet certificeret som "sangglad" daginstitution, hvilket betyder at vi lægger stor vægt på sangen i vores hverdag. I det læringsrum hvor sanggladsamlingerne finder sted arbejdes der eksplicit med den sproglige udvikling idet de indeholder fortælling, lydlig opmærksomhed som rim, puls, rytme og naturligvis sang.

Vi er bevidste om hvor vigtigt den tidlige indsats ift kommende læseindlæring er. Derfor har vi sprog synligt på stuer, badeværelser og gangarealet i form af bl.a. skrift, symboler og billeder. Der hænger rimpar på badeværelser, der er tal og bogstaver på gulvet, ligesom der er en sprogafdeling med diverse sprogspil. For at øge børnenes ordforråd har vi mange synlige billeder i vores hus som kan snakkes om mellem børn og forældre og naturligvis også børn og personale

Når der er lavet sprogtest laves der en handleplan så stuepædagog og forældre ved hvad der skal sættes ekstra focus på så barnets sprog udvikles optimalt. Der etableres kontakt til eksterne samarbejdspartnere som eks tale-hørelære i tilfælde hvor forældre og/eller institutionen er bekymrede for barnets sproglige udvikling.

I læringsmiljøerne der er omkring de daglige rutinesituationer, er der rig mulighed for at udvikle børnenes kommunikation og sprog. Det være sig både i de daglige gøremål, samt de rutiner der ellers er i løbet af en dag som bl.a garderobe-, samlings-, pusle- og spisesituationer. Disse daglige gøremål og rutiner giver ofte anledning til at være få børn sammen med en voksen. I sådanne situationer er det nemmere at sætte ord på det man gør sammen.

5.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Hvepsereiden/Midgaarden har vi bevidst opstillet rammer og muligheder, som er med til at udfordre børnene til at bevæge sig. Dette gælder både indenfor og udenfor.

Der er læringsmiljøer, der vækker bevægelsesglæden, og personalet er meget opmærksomme på, at udvise glæde ved bevægelse og fysiske aktiviteter. Fysisk aktivitet i Hvepsereiden/Midgaarden kan både være en del af legen, de strukturerede aktiviteter og de daglige rutiner.

Vi indretter vores læringsmiljøer så der ikke er for mange ting på stuen, hvilket giver plads og mulighed for at bruge kroppen i de forskellige lege. Derudover skabes der plads og rum til lege hvor finmotorikken indgår.

Der er et tumlerum, som kan bruges til både grovmotorisk udfoldelse og den mere stille leg. Derudover er der, i afdeling Hvepsereiden, mulighed for at gøre brug af vores sportshal. I afdeling Midgaarden findes et sanserum, hvor der er rig mulighed for at få stimuleret alle sanser med musik, lys og forskelligt underlag.

Vores udendørs læringsmiljøer indbyder til grovmotoriske aktiviteter, hvor der er mulighed for cykling, løb, boldspil og andre lege. Her kan børnene blive udfordret på deres fysiske formåen. Der er også mulighed for sansemotoriske aktiviteter som at lege med vand, sand og mudder. Vi er ude i alt slags vejr, hvilket giver børnene mulighed for også at mærke hvordan regn, kulde, varme og blæst føles i ansigtet.

Vi går ture i skoven og i lokalområdet, hvor vi bl.a. har en "byggelegeplads". Her er børnene med til at tænde bål, klatre i træer, gå op ad stiger, plukke bær osv. Her er alle sanser i brug. Vi mærker solen, dufter blomsterne, hører fuglene og ser ting, der spirer. Vi arrangerer motionsløb og deltager i bevægelsesdag med skolen, ligesom de kommende 0. klasse børn deltager i skolens morgenløb den sidste tid inden sommerferien.

Der skabes læringsmiljøer, hvor der laves børneyoga og børnemassage hvilket er med til at give børnene en kropsfornemmelse. Ligeledes er det en hjælp til at børnene lærer at mærke deres egne grænser.

Vi sætter ord på de følelser børnene får, alt efter hvordan kroppen reagerer: Træt-energisk, sulten-mæt, fryse-svede osv. Vi beskriver ligeledes kroppens fornemmelse af glæde, frygt, vrede og smerte.

I det daglige bliver børnene også gjort bevidste om hvordan og hvorfor det er vigtigt, at man passer på sin krop, både gennem hygiejne og spisevaner.

De planlagte aktiviteter indenfor dette tema kan være mange forskellige. I vuggestuen danser børnene bl.a, og maler på sine hænder og fødder. I børnehaven kan aktiviteterne være jorden er giftig, stafetter ift det pågældende tema vi er i gang med. Det kan ligeledes være stopdans hvor børnene skal stille sig ved et bogstav, en farve eller en form, alt efter hvad vi har fokus på. Igennem disse planlagte aktiviteter lærer barnet sin egen krops muligheder og begrænsninger at kende, hvilket er med til at øge barnets kropsbevidsthed.

Samtidig har vi fokus på aktiviteter der kan være med til at styrke finmotorikken. Børnene tegner, maler og klipper sin egen krop ud, for derefter at tale om de forskellige kropsdele.

I læringsmiljøerne omkring de daglige rutinesituationer vil temaet indgå som en naturlig del i f.eks pusle- og garderobesituationen. Børnene bliver selvhjulpne ved f.eks. selv at tage tøj på, ved toiletbesøg, håndvask, dække bord og ved at hælde vand op i sit glas. Alt dette kræver gentagelser og tid, hvor vi som voksne giver os tid til at guide og støtte børnene i denne udvikling.

5.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Begge afdelinger i Hvepsereiden/Midgaarden ligger i nær sammenhæng med naturen, skov og sø. Det læringsmiljø vi har lige uden for døren giver mulighed for, at børnene gennem leg og aktiviteter kan udforske naturen og følge naturens gang.

Overalt inspireres børnene til fantasifulde lege, og vi er meget opmærksomme på, at følge barnets nysgerrighed. Der er tid og plads til fordybelse, og hvis der opstår en spontan interesse for noget når vi er udenfor, laver vi gerne om i vores plan. På den måde beskæftiger vi os med det, der har fanget børnenes opmærksomhed nu og her. Vi søger ikke altid svaret, men laver undersøgelser på børnenes præmisser, stiller reflekterende spørgsmål og er nysgerrige. De voksne går foran, og udviser lyst, energi og entusiasme, og støtter/guides børnene til at turde igen og igen.

Vi lader børnene klatre i træer, og klare små risikofyldte udfordringer, hvilket ofte er det, der gør legen spændende og uimodståelig. Dette er med til at styrke barnets selvværd.

Vi har legeredskaber udendørs, som udfordrer børnene, men vi er samtidig opmærksomme på, at bygge ovenpå, når balancebommen f.eks. ikke udfordrer et barn mere. Vi laver f.eks. vores egen balancebane med stammer, sten, stubber

osv. Når et barn har lært at balancere på sådan en bane, kan den justeres igen, og barnet kan evt. balancere med en sten på ryggen.

Læring omkring ansvarlighed og respekt for vores natur er en naturlig del af vores hverdag når man er midt i den. Man ser feks hvor travlt en myre har med at bygge sin tue og at man derfor ikke bare skal ødelægge den med en pind. Vi samler det affald op, der ligger i skoven når vi går en tur. I denne forbindelse laver vi forskellige eksperimenter. Vi har en undersøgende tilgang og graver feks det fundne affald ned i jorden og følger herefter udviklingen.

Vi planter og sår, har frugttræer og buske. Vi plukker og høster og anvender de afgrøder vi får ud af det. Samtidig undersøges og eksperimenteres der med hvad der sker i processen fra frø til plante.

Vi skaber læringsmiljøer, hvor der er mulighed for, alt efter alder, at eksperimentere med naturfænomener, f.eks. vand hvor der måles, vejes, fryses-tøses- fryses igen.

Udelivet vægtes højt og vi er ude hver dag uanset vejret. Dette giver et naturligt læringsrum, hvor børnene oplever alt slags vejr på egen krop, og hvor de har mulighed for at eksperimentere med de muligheder, vejret giver.

Vi skaber læringsmiljøer, hvor vi beskæftiger os med årets gang, årstiderne, fødekæder og mængder og tal. Vi deler børnene i hold, som i samarbejde skal finde pinde/grene, der er "kort, kortere, kortest", sten der er "tung, tungere, tungest", "lang, længere, længst", ligesom de skal finde mængder af blade el.

Vi har fokus på dyr i naturen og leger forskellige lege udenfor, hvor der indgår dyrelyde- og bevægelser. I efteråret har vi f.eks. særlig fokus på fugle, hvor vi laver hjemmelavede foderkugler, som hænges op i træerne uden for stuens vinduer.

I læringsmiljøerne omkring de daglige rutinesituationer indgår temaet som en naturlig del. F.eks indeholder vores daglige samling en snak om årstid og vejr, og i garderoben snakkes der om hvilket tøj, vi skal have på ud. På legepladsen er der mulighed for at eksperimentere med det som naturen giver mulighed for at eksperimentere med netop den dag.

5.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Hvepsereiden/Midgaarden skaber vi læringsmiljøer der understøtter at børnene får mange kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere. Børnene indgår i et ligeværdigt fællesskab, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Vores læringsmiljø understøtter børnene i at eksperimentere, øve sig i og afprøve sig selv indenfor forskellige kunstarter og udtryk. Der er forskellige materialer til rådighed i dagligdagen, som musik, bøger, papir, farver, sakse, trylledøj og lignende. Der er mulighed for at klæde sig ud og deltage i forskellige rollelege og rollespil. Herigennem stimuleres børnenes kreativitet, fantasi og nysgerrighed. Vi er gode rollemodeller, der guider og går foran i forhold til hvordan de forskellige materialer skal bruges.

I perioder har vi planlagte læringsaktiviteter, hvor både den danske kultur og dens traditioner samt andre landes kultur er et tema.

Vi lægger meget vægt på at arbejde med rim og remser, eventyr, høre sange, fortælle vitser og synge, samt få kendskab til og arbejde med forskellige rytmer ol. i "SangGlad". Vi øver sange til, og deltager i, børnehavernes forårskoncert i Herning Kongrescenter. Vi laver dukketeater, skuespil og kunstudstilling som vi viser for forældrene og de øvrige børn. Vi gør meget ud af fortællingen og sætter fokus på, hvilke følelser dette kan sætte i gang hos børnene, som feks. spænding, angst, glæde osv.

Vi har et samarbejde med det lokale bibliotek, som giver mulighed for at skabe læringsmiljøer omkring læsning og sprog. Børnenes adgang til IT giver dem, i perioder, mulighed for at eksperimentere med forskellige apps, hvor de kan skabe f.eks historier og film.

Vi har ligeledes flere traditioner, som julegudstjeneste med krybbespil, fastelavn, påskefrokost, høstfest som vi vægter meget højt. Traditioner styrker fællesskabet og giver et fælles udgangspunkt og en fælles kultur. På den måde føler børnene en samhørighed.

Vi deltager i forskellige kulturelle arrangementer som, tidligere nævnt, daginstitutionernes forårskoncert, men også 112 dag, og besøg i Skovsnogen sammen med vores 0. klasse, museumsbesøg og skolens årlige skuespil.

Børnene indgår i et ligeværdigt fællesskab, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer og værdier. I de daglige rutinesituationer har vi fokus på at børnene lærer "takt og tone" som f.eks. bordskik, sige godmorgen og farvel. Dette er værdier, der er med til at danne børnene.

6 UDVIKLINGSPLANER

Hvepsereiden/Midgaarden har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.